

ПОЛОЖЕННЯ

про позашкільний навчально-виховний заклад

I. Загальні положення

1. Позашкільний навчально-виховний заклад - це широкодоступний заклад освіти, який дає дітям та юнацтву додаткову освіту, спрямовану на здобуття знань, умінь й навичок за інтересами, а також забезпечує потреби особистості у творчій самореалізації та організації змістовного дозвілля.

2. До позашкільних навчально-виховних закладів належать: палаци, будинки, станції, клуби й центри дитячої, юнацької творчості, дитячо-юнацькі спортивні школи, школи мистецтв, студії, бібліотеки, оздоровчі та інші заклади. Примірний перелік позашкільних навчально-виховних закладів затверджується Міністерством освіти.

3. Позашкільний навчально-виховний заклад може бути комплексним і профільним.

Комплексний позашкільний навчально-виховний заклад включає творчі об'єднання за інтересами: гуртки, секції, ансамблі, театри тощо (далі - творчі об'єднання).

Профільний позашкільний навчально-виховний заклад забезпечує умови для розвитку природних нахилів та інтересів дітей і підлітків, задоволення їх потреб з певного напрямку діяльності.

4. Позашкільний навчально-виховний заклад організує роботу з дітьми та юнацтвом на принципі добровільності вибору типів закладів, видів діяльності за інтересами.

5. До навчання у позашкільному навчально-виховному закладі залучаються вихованці, учні, студенти в основному віком від 5 до 18 років.

6. Головними завданнями позашкільного навчально-виховного закладу є:

- реалізація державної політики в галузі освіти;
- створення умов для гармонійного розвитку особистості, задоволення потреб дітей і підлітків у додатковій освіті, організація їх дозвілля;

виявлення, розвиток і підтримка юних талантів та обдаровань, стимулювання творчого самовдосконалення дітей і юнацтва; формування у дітей та юнацтва національної самосвідомості, активної громадянської позиції; задоволення потреб учнівської молоді у професійному самовизначенні відповідно до її інтересів і здібностей.

7. Позашкільний навчально-виховний заклад створюється відповідно до чинного законодавства за наявності належних умов для здійснення навчально-виховного процесу, необхідної матеріально-технічної бази, педагогічних кадрів.

8. Засновниками позашкільних навчально-виховних закладів можуть бути державні, кооперативні, громадські організації, підприємства, установи, фізичні особи.

Це положення поширюється на всі типи позашкільних навчально-виховних закладів незалежно від форм власності.

9. Позашкільний навчально-виховний заклад у своїй діяльності керується Конституцією України ([888-09](#)), актами законодавства України, зокрема Законом України "Про освіту" ([1060-12](#)), Конвенцією ООН про права дитини ([995_021](#)), цим Положенням і власним статутом.

10. Статут позашкільного навчально-виховного закладу розробляється на основі чинного законодавства, цього Положення.

У статуті зазначається повна назва закладу, його адреса, засновник, підпорядкованість; мета і головні завдання діяльності; основні характеристики методичної та масової роботи, навчально-виховного процесу; права, обов'язки та відповідальність його учасників, а також визначається порядок управління закладом й організації його фінансово-господарської та підприємницької діяльності, використання майна, внесення змін та доповнень до статуту тощо.

Статут позашкільного навчально-виховного закладу затверджується радою цього навчально-виховного закладу за поданням засновника, реєструється місцевими органами державної виконавчої влади або органами місцевого і регіонального самоврядування відповідно до чинного законодавства.

11. Позашкільний навчально-виховний заклад визнається юридичною особою з дня реєстрації його статуту.

12. Позашкільний навчально-виховний заклад співпрацює з іншими навчально-виховними закладами, сім'ями, трудовими колективами, громадськими організаціями, творчими колективами, товариствами, фондами, громадянами.

13. Позашкільний навчально-виховний заклад організує свою діяльність відповідно до Правил внутрішнього трудового розпорядку, що затверджуються трудовим колективом за поданням засновника або уповноваженого ним органу і профспілкового комітету на основі типових правил.

14. Мова навчання в позашкільному навчально-виховному закладі визначається відповідно до Закону України "Про мови в Українській РСР" ([8312-11](#)).

15. Позашкільний навчально-виховний заклад відповідає за збереження життя і здоров'я дітей та учнівської молоді під час навчально-виховної роботи з ними.

II. Організація діяльності позашкільного навчально-виховного закладу

16. Головні напрями діяльності позашкільного навчально-виховного закладу визначаються цим закладом разом із засновником і погоджуються з відповідним органом державного управління освітою. Позашкільний навчально-виховний заклад проводить навчально-виховну, організаційно-методичну та організаційно-масову роботу.

17. Позашкільний навчально-виховний заклад за рішенням засновника може діяти самостійно, у складі навчально-виховного комплексу, профільного об'єднання, асоціації тощо.

18. Позашкільний навчально-виховний заклад працює за річним планом роботи, розробляє та затверджує програму реалізації головних напрямів діяльності з урахуванням особливостей соціально-економічного розвитку регіону, інтересів дітей та юнацтва, потреб сім'ї, інших освітніх закладів, молодіжних і дитячих громадських організацій тощо.

19. Позашкільний навчально-виховний заклад організує роботу з учнями протягом календарного року.

Навчальний рік у позашкільному навчально-виховному закладі розпочинається, як правило, 10 вересня поточного року і закінчується 26 травня наступного року.

20. Позашкільний навчально-виховний заклад проводить набір учнів як на безконкурсній основі, так і за конкурсом, умови якого розробляються позашкільним навчально-виховним закладом і погоджуються із засновником.

21. Навчально-виховний процес у позашкільному навчально-виховному закладі здійснюється диференційовано, відповідно до індивідуальних можливостей дітей та з урахуванням їх вікових особливостей.

22. Творчі об'єднання позашкільного навчально-виховного закладу класифікуються за трьома рівнями:

I - початковий. Це творчі об'єднання загальнорозвиваючого спрямування, що сприяють виявленню творчих здібностей дітей або розвитку їх інтересу до творчої діяльності;

II - основний. Це творчі об'єднання, які розвивають стійкі інтереси дітей та учнівської молоді, дають їм додаткову освіту, задовольняють потреби у професійній орієнтації;

III - вищий. Це творчі об'єднання за інтересами для юних талантів, обдарованих дітей та юнацтва.

Відповідно до рівня класифікації визначається мета і перспективи діяльності творчого об'єднання, його чисельний склад, кількість годин для опанування програм тощо.

23. Зміст роботи творчих об'єднань визначається навчальними планами і програмами як авторськими, так і рекомендованими Міносвіти або іншими центральними органами державної виконавчої влади, які мають позашкільні навчально-виховні заклади. Авторські програми затверджуються педагогічною радою позашкільного навчально-виховного закладу та узгоджуються з державним органом управління освітою. Програма може бути однопрофільною, комплексною, наскрізною і передбачати навчання учнів індивідуально, в групах, об'єднаннях. Залежно від специфіки діяльності позашкільного закладу відповідного рівня творчого об'єднання навчання учнів може вестися за програмами від одного місяця до кількох років.

Програмами може бути передбачена індивідуальна робота з обдарованими дітьми, дітьми-інвалідами, в тому числі за місцем проживання.

24. Чисельний склад творчих об'єднань за інтересами встановлюється директором позашкільного навчально-виховного закладу згідно з нормативами їх наповнюваності, навчальними планами і програмами.

25. Педагогічний колектив позашкільного навчально-виховного закладу працює відповідно до розкладу занять, затвердженого директором.

Тривалість занять (навчання) встановлюється з урахуванням психофізіологічного розвитку дітей, допустимого навантаження учнів різних вікових категорій: для вихованців (учнів) віком від 5 до 6 років - 30 хвилин, від 6 до 7 - 35, усіх інших - 45 хвилин.

26. Позашкільний навчально-виховний заклад може організовувати роботу своїх творчих об'єднань у приміщеннях загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних училищ, навчально-виробничих комбінатів, підприємств, організацій, вищих навчальних закладів, наукових установ, за місцем проживання дітей та юнацтва відповідно до укладених угод із зазначеними закладами.

27. З метою розвитку і підтримки стійких інтересів учнів, їх обдаровань і самовизначення щодо майбутньої професії позашкільний навчально-виховний заклад може проводити роботу спільно з науково-дослідними, творчими організаціями, вищими навчальними закладами, створювати лабораторії для творчої, експериментальної, науково-дослідної роботи.

Позашкільний навчально-виховний заклад може бути творчою лабораторією, базою ліцею, гімназії, коледжу в роботі з обдарованими дітьми.

28. Позашкільний навчально-виховний заклад, який має висококваліфіковані кадри, відповідні матеріально-технічні умови, може організувати на своїй базі виробничу практику учнів.

Для подальшого розвитку інтересів і нахилів учнів, підтримки їх професійних навичок позашкільний навчально-виховний заклад за умови дотримання правил охорони праці й техніки безпеки організує виконання замовлень підприємств, установ, організацій на виготовлення продукції (робіт). При цьому характер і зміст робіт

повинні сприяти формуванню й удосконаленню знань і умінь, передбачених програмами роботи творчих об'єднань.

За угодою з відповідними підприємствами, установами, організаціями та за наявності умов для одержання певної професії під час навчання у позашкільному навчально-виховному закладі учневі, який склав кваліфікаційні іспити, в установленому порядку видається свідоцтво (посвідчення) про присвоєння кваліфікації, розряду, класу, категорії за професією.

29. Права та обов'язки учасників навчально-виховного процесу позашкільного навчально-виховного закладу визначені Законом України "Про освіту". Статутом позашкільного навчально-виховного закладу можуть передбачатися додаткові права та обов'язки учасників навчально-виховного процесу, що не суперечать чинному законодавству.

Для зарахування учнів до спортивних, спортивно-технічних, туристичних, хореографічних об'єднань необхідна довідка медичного закладу про відсутність у них протипоказань для занять у зазначених творчих об'єднаннях.

30. Позашкільний навчально-виховний заклад організує та здійснює різноманітні масові заходи, проводить методичну роботу.

Відповідно до рішення засновника на підставі відповідних угод та з урахуванням попиту позашкільним навчально-виховним закладом надається організаційно-методична допомога педагогічним колективам шкіл, іншим навчально-виховним закладам регіону, молодіжним, дитячим, громадським організаціям.

III. Управління позашкільним навчально-виховним закладом

31. Управління позашкільним навчально-виховним закладом здійснюється його засновником і місцевим органом державної виконавчої влади в межах повноважень, передбачених чинним законодавством. Повноваження засновника визначаються відповідно до чинного законодавства.

32. Вищим органом громадського самоврядування позашкільного навчально-виховного закладу є загальні збори (конференція) колективу, що скликаються не менш як один раз на рік.

Повноваження вищого органу громадського самоврядування та механізм створення виборного органу визначаються статутом позашкільного навчально-виховного закладу.

33. Рішенням загальних зборів (конференції) колективу може створюватись рада позашкільного навчально-виховного закладу, що діє у період між загальними зборами (конференціями).

Засідання ради є правомочним, коли в ньому бере участь не менше двох третин її членів. Рішення приймається простою більшістю голосів присутніх на засіданні членів ради. Рішення ради мають рекомендаційний характер.

34. Рада позашкільного навчально-виховного закладу:

організує виконання рішень загальних зборів (конференцій);

вносить пропозиції про перспективи розвитку позашкільного навчально-виховного закладу, розглядає і погоджує із засновником режим роботи закладу, заходи щодо зміцнення його матеріально-технічної бази та поліпшення умов діяльності;

підтримує творчі ініціативи, новації позашкільної освіти;

визначає форми співробітництва позашкільного навчально-виховного закладу з науково-дослідними, виробничими, кооперативними організаціями, творчими спілками, іншими державними і громадськими інститутами;

вносить пропозиції директорові про стимулювання педагогічних та інших працівників закладу; в межах фонду оплати праці (фонду матеріального заохочення) визначає порядок і розміри доплат до посадових окладів;

спільно з батьками забезпечує соціальний захист учнів.

Статутом позашкільного навчально-виховного закладу можуть встановлюватися інші повноваження ради, що не суперечать чинному законодавству.

35. Безпосереднє керівництво позашкільним навчально-виховним закладом здійснює директор, який призначається і звільняється засновником або уповноваженим ним органом у порядку, визначеному чинним законодавством.

36. Директор позашкільного навчально-виховного закладу:

керує діяльністю закладу, представляє його в усіх органах, установах і громадських організаціях й відповідає перед засновником за результати діяльності закладу;

розпоряджається майном, складає та затверджує штатний розпис в межах фонду заробітної плати, затверджує (після погодження з радою позашкільного навчально-виховного закладу або органом, що її замінює) й організує виконання кошторису, укладає угоди з юридичними та фізичними особами, відкриває рахунки в установах банків;

встановлює надбавки, доплати, премії працівникам закладу за рахунок і в межах фонду заробітної плати відповідно до порядку, визначеного радою закладу;

видає у межах своєї компетенції накази та розпорядження, обов'язкові для виконання всіма працівниками і вихованцями закладу;

приймає на роботу та звільняє з роботи працівників закладу;

застосовує заходи дисциплінарного впливу до працівників закладу;

затверджує функціональні обов'язки працівників закладу.

37. З метою розвитку та вдосконалення навчально-виховного процесу, підвищення майстерності педагогічних працівників у позашкільному закладі на правах дорадчого органу створюється педагогічна рада.

Склад, функції та порядок роботи педагогічної ради визначаються статутом закладу. Головою ради є директор позашкільного навчально-виховного закладу.

38. Педагогічна рада:

розглядає питання організації та здійснення навчально-виховного процесу, масової та методичної роботи;

обговорює і рекомендує до затвердження річний план роботи закладу;

сприяє розвиткові творчої ініціативи педагогів, впровадженню досягнень науки і передового педагогічного досвіду в учбовий процес;

приймає рішення з інших питань професійної діяльності педагогічних працівників.

Члени педагогічної ради мають право вносити на її розгляд будь-які питання, пов'язані з навчально-виховним процесом. Кількість засідань педагогічної ради визначається їхньою доцільністю і, як правило, становить не менше чотирьох на рік.

39. Для вдосконалення форм і методів навчально-виховної роботи, розвитку творчих ініціатив педагогічних колективів за рішенням педагогічної ради при республіканських, обласних, міських, інших позашкільних навчально-виховних закладах можуть створюватись на громадських засадах координаційно-методичні ради з секціями, об'єднаннями за напрямками роботи.

IV. Фінансова та господарська діяльність.

Матеріально-технічна база

40. Фінансово-господарська діяльність державного позашкільного навчально-виховного закладу здійснюється за рахунок бюджетних асигнувань та залучених коштів.

Позашкільні навчально-виховні заклади, що створюються підприємствами, кооперативами, організаціями, установами або приватними особами, утримуються за рахунок коштів засновників а також залучених коштів.

41. Джерелами формування коштів позашкільного навчально-виховного закладу можуть бути:

кошти державного та місцевого бюджетів, що надходять у розмірі, не нижчому від передбаченого нормативами фінансування позашкільних навчально-виховних закладів;

кошти, одержані від громадян за надання їм платних послуг в галузі освіти на підставі відповідних угод;

кошти, одержані за виконання творчих, науково-дослідних та інших робіт на замовлення підприємств, установ і організацій;

доходи від надання в оренду приміщень, обладнання та іншого майна за погодженням із засновником;

доходи від діяльності підприємницьких структур, що створюються чи заснуються позашкільним навчально-виховним закладом для реалізації статутних цілей;

дотації органів державної та місцевої влади;

кредити та позички банків;

добровільні внески підприємств, установ, організацій та окремих громадян, іноземних юридичних та фізичних осіб;

інші надходження, не заборонені чинним законодавством.

Обсяг бюджетних асигнувань не залежить від наявності інших джерел фінансування державного позашкільного навчально-виховного закладу. Бюджетні асигнування на освіту та позабюджетні кошти, не використані у поточному фінансовому році, не підлягають вилученню.

42. Платні послуги надаються в основному за профілем діяльності конкретного позашкільного навчально-виховного закладу відповідно до укладених ним договорів.

Платні послуги надаються за договірними цінами. Встановлення планових завдань позашкільному навчально-виховному закладу на розвиток платних послуг у будь-якій формі забороняється.

43. Позашкільний навчально-виховний заклад при здійсненні фінансово-господарської діяльності має право:

користуватися пільгами, встановленими чинним законодавством для закладів державної системи освіти;

отримувати будинки, споруди, обладнання, транспортні засоби тощо від органів державної влади, підприємств, установ, організацій, окремих громадян;

залишати в своєму розпорядженні і використовувати для розвитку матеріально-технічної бази кошти від надання в оренду приміщень, реалізації в установленому порядку обладнання, інвентаря тощо;

розвивати власну матеріальну базу, мережу спортивно-оздоровчих, профільних таборів, туристичних баз;

спрямовувати відповідні кошти на будівництво або благоустрій соціально-побутових об'єктів;

відкривати рахунки, в тому числі валютні, в установах банків України;

здійснювати інші дії, що не суперечать чинному законодавству та статуту.

44. Порядок ведення бухгалтерського обліку та звітності у позашкільному навчально-виховному закладі визначається чинним законодавством.

Контроль за фінансово-господарською діяльністю навчально-виховного закладу здійснюється відповідними державними органами, засновником, а також уповноваженими ними особами.

45. Майно позашкільного навчально-виховного закладу складають основні фонди та інші матеріальні цінності, що належать йому на правах оперативного управління, власності або повного господарського відання відповідно до чинного законодавства, рішення про заснування, статуту та укладених закладом угод.

46. Відповідно до чинного законодавства позашкільний навчально-виховний заклад безкоштовно користується земельними ділянками, на яких він розташований, несе відповідальність за раціональне використання і відновлення природних ресурсів.

47. Збитки, заподіяні позашкільному навчально-виховному закладу в результаті порушення його майнових прав іншими юридичними та фізичними особами, відшкодовуються відповідно до чинного законодавства.

V. Міжнародні зв'язки

48. Позашкільний навчально-виховний заклад має право укладати угоди про співробітництво з навчальними закладами, науковими установами, організаціями, фондами, товариствами, окремими громадянами зарубіжних країн, встановлювати прямі міжнародні зв'язки на основі самостійно укладених угод про обмін творчими учнівськими колективами, педагогічними колективами, створювати у встановленому порядку спільні (асоційовані) заклади,

навчально-виховні центри, проводити спільні заходи, визначені статутом, тощо.

49. Позашкільний навчально-виховний заклад може у встановленому порядку одержувати право на зовнішньоекономічну діяльність та укладати угоди.

50. Навчальне обладнання, приладдя, що надходять із-за кордону для позашкільних навчально-виховних закладів, звільняються від ввізного мита та митних зборів відповідно до чинного законодавства.

VI. Контроль за діяльністю позашкільного навчально-виховного закладу

51. Позашкільний навчально-виховний заклад безпосередньо підпорядкований і підзвітний засновнику або уповноваженому ним органу.

52. Основною формою контролю з боку засновника за діяльністю державного позашкільного навчально-виховного закладу є атестація, що проводиться відповідно до чинного законодавства.

53. Контроль за діяльністю позашкільного навчально-виховного закладу щодо забезпечення належного рівня позашкільної додаткової освіти, навчання і виховання дітей за інтересами здійснюється місцевими органами державної виконавчої влади.

Зміст, форми, періодичність контролю, не пов'язаного з навчально-виховним процесом, встановлюються засновником позашкільного навчально-виховного закладу.

VII. Заключні положення

54. Позашкільний навчально-виховний заклад є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки в установах банків, штамп, бланк встановленого зразка, печатку із своїм найменуванням.

55. Ліквідація чи реорганізація позашкільного навчально-виховного закладу здійснюється відповідно до чинного законодавства.

ПОСТАНОВА

від 27 серпня 2010 р. № 769

Київ

Про внесення змін до Положення
про позашкільний навчальний заклад

Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Внести до Положення про позашкільний навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 травня 2001 р. № 433 (Офіційний вісник України, 2001 р., № 20, ст. 847; 2008 р., № 88, ст. 2954), зміни, що додаються.
2. Міністерству культури і туризму розробити та подати на розгляд Кабінетові Міністрів України проект порядку встановлення розміру плати за навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах (школах естетичного виховання).

Прем'єр-міністр України

М. АЗАРОВ

Інд.28

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 27 серпня 2010 р. № 769

ЗМІНИ,
що вносяться до Положення про
позашкільний навчальний заклад

1. У пункті 13:

після абзацу першого доповнити пункт новими абзацами такого змісту:

“Гурток — це об’єднання вихованців, учнів і слухачів відповідно до їх нахилів, здібностей, інтересів до конкретного виду діяльності з урахуванням їх віку, психофізичних особливостей, стану здоров’я.

Група — це складова гуртка, відділу, відділення або іншого творчого об’єднання одного профілю.

Секція — це об’єднання вихованців, учнів і слухачів для проведення дослідницької, пошукової та експериментальної роботи з різних проблем науки, техніки, мистецтва, а також за спортивно-технічним, туристсько-краєзнавчим або іншим напрямом діяльності.

Студія — це об’єднання вихованців, учнів і слухачів з різних видів або жанрів мистецтва: музичного, вокально-хорового, театрального, хореографічного, фольклорного, фольклорно-етнографічного, акторського, образотворчого, декоративно-ужиткового, кіно-, відео-, фотоаматорського, літературно-творчого, композиторського.”.

У зв’язку з цим абзаци другий — третій вважати відповідно абзацами шостим — сьомим;

абзац шостий викласти в такій редакції:

“Порядок наповнюваності груп у початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах (школах естетичного виховання) визначається типовими навчальними планами, затвердженими МКТ.”.

2. У пункті 22:

абзац другий викласти в такій редакції:

“У позашкільному навчальному закладі можуть функціонувати методичні об’єднання, відділи, відділення, що охоплюють учасників навчально-виховного процесу та спеціалістів певного професійного спрямування.”;

після абзацу другого доповнити пункт новими абзацами такого змісту:

“Методичні об’єднання створюються у позашкільному навчальному закладі для координації науково-методичної, організаційної та практичної діяльності закладу з питань здобуття вихованцями, учнями, слухачами позашкільної освіти за різними напрямками.

Відділи створюються у позашкільному навчальному закладі за наявності груп одного або кількох споріднених напрямів.

Відділення створюються у позашкільному навчальному закладі за видами гуртків, секцій та інших творчих об’єднань або за напрямками позашкільної освіти.”.

У зв’язку з цим абзаци третій — п’ятий вважати відповідно абзацами шостим — восьмим.

3. Пункт 24 викласти в такій редакції:

“24. Випускникам позашкільних навчальних закладів, які в установленому порядку склали кваліфікаційні іспити, видаються відповідні документи про позашкільну освіту в порядку, встановленому МОН. Зразки документів про позашкільну освіту затверджуються Кабінетом Міністрів України. Виготвлення документів про позашкільну освіту для державних і комунальних позашкільних навчальних закладів здійснюється відповідно за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів. Виготвлення документів про позашкільну освіту для приватних позашкільних навчальних закладів здійснюється за рахунок коштів засновників (власників).”.

4. У пункті 31:

абзац другий викласти в такій редакції:

“Перерозподіл педагогічного навантаження протягом навчального року можливий у разі зміни кількості годин за окремими навчальними програмами, що передбачається навчальним планом, у разі вибуття або зарахування вихованців, учнів, слухачів позашкільного навчального закладу, початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу (школи естетичного виховання) протягом навчального року або за письмовою згодою педагогічного працівника, а також тренера-викладача з додержанням законодавства про працю.”;

доповнити пункт абзацом такого змісту:

“Перерозподіл педагогічного навантаження в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах (школах естетичного виховання) у зв’язку з

вибуттям або зарахуванням учнів протягом навчального року здійснюється керівником позашкільного навчального закладу.”.

5. Абзац восьмий пункту 45 викласти в такій редакції:

“Для проведення навчально-виховної, навчально-тренувальної та спортивної роботи позашкільним навчальним закладам надаються в користування (оренду) спортивні об’єкти, культурні, оздоровчі та інші заклади безоплатно або на пільгових умовах. Порядок надання зазначених об’єктів у користування (оренду) визначається відповідними місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування відповідно до законодавства.”.